

С.СЕЙФУЛЛИН атындағы ҚАЗАҚ АГРОТЕХНИКАЛЫҚ ЗЕРТТЕУ УНИВЕРСИТЕТІ Коммерциялық емес акционерлік қоғамы 2025 ж. 03.02.№4-ші ХАТТАМАДАН КӨШІРМЕ	Некоммерческое акционерное общество «КАЗАХСКИЙ АГРОТЕХНИЧЕСКИЙ ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ имени С.СЕЙФУЛЛИНА» ВЫПИСКА ИЗ ПРОТОКОЛА № 4 ОТ 03.02.2025 г.
---	---

КеаҚ «С. Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті» биологиялық және медициналық этика мәселелері бойынша (зерттеулерінің нысаны жануарлар болған) локалды этикалық комиссия отырысы

Төраға – А.А. Терликбаев

Хатшы – Ж.Ш. Әділбеков

Қатысқандар: комиссия төрағасы, в. ф. к., Ветеринариялық медицина кафедрасының доценті А. А. Терликбаев; комиссия мүшелері: б.ғ.к., микробиология және биотехнология кафедрасының профессоры С.Н. Боровиков; а. ф. к., Микробиология және биотехнология кафедрасының доценті Т.И. Құлмағанбетов; а.ғ.д., Мал шаруашылығы кафедрасының профессоры С.Х. Шауенов, Ветеринариялық медицина кафедрасының асс. профессоры Е. Е. Мұханбетқалиев, Мал шаруашылығы өнімдерін өндіру және өңдеу кафедрасының докторанты А. Ж. Исмайлова.

Күн тәртібі

Исмайлова А.Ж. "Сүтті сиырлардың ас қорытуы мен сүт түзуіне көптұзды минералдық қосындылардың әсері" тақырыбында философия докторы (PhD) ғылыми дәрежесін алуға ұсынылған докторлық диссертациясын жүзеге асыруда сүтті сиырларды пайдалану қажеттілігіне байланысты мәселелерді қарастыру

Тыңдалды: «Мал шаруашылығы өнімдерін өндіру және өңдеу» кафедрасының докторанты А. Ж. Исмайлова, ол жергілікті этикалық комиссия мүшелерін "2020-2023 жылдар кезеңінде жүргізіліп жатқан философия докторы (PhD) ғылыми дәрежесін іздестіруде ұсынылып отырған «Сүтті сиырлардың ас қорытуы мен сүт түзуіне көптұзды минералдық қосындылардың әсері» тақырыбында докторлық диссертациясымен өткізді.

Эксперименттер жүргізу "Әлемде жануарларды қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы" 2004 жылғы 9 шілдедегі Қазақстан Республикасының Заңына, жануарлардың қатысуымен биомедициналық зерттеулердің халықаралық басшылық қағидаттарына, омыртқалы жануарларды эксперименттік және басқа да ғылыми мақсаттар үшін қорғау туралы

эксперименттік және басқа да ғылыми мақсаттар үшін қорғау туралы конвенцияға, американдық Ветеринариялық медицина қауымдастығының жануарларды эвтаназиялау қағидаттарына сәйкес келеді.

Сұрақ: Терлікбаев А. А. - қандай да бір жоба аясында диссертациялық жұмыс орындалды ма?

А. Ж. Исмайлова: Диссертациялық жұмыс 2020-2023 жылдар аралығында орындалды. ҚР АШМ МҚБ BR10764965 – «Қазақстанның әр аймақтарына бейімделген, ресурс-энергия үнемдеуші және цифрлық технологиялар негізінде сүтті сиыр өсіру, азықтандыру, және көбейту технологияларын әзірлеу» көп жылдық жобасы аясында жүргізілді.

Сұрақ: Боровиков С. Н. - Тәжірибелік жұмыста жануарлардың қандай түрлері қолданылды?

А. Ж. Исмайлова - Диссертация тәжірибелері Шығыс Қазақстан облысы "Багратион-2" және «Қайрат» шаруа қожалықтарының сүтті-етті Симментал тұқымының сиырларымен жүргізілді. Ертіс бойындағы шалғынды аймақта өсіру және азықтандыру жағдайларына жақсы бейімделген сиырлардың тірілей салмақтары – 500-550 кг, жылдық сауымы - 3500-4500 кг, сүтінің майлылығы - 3,8-4 %, ақуыздығы – 3,4-3,6 % болды.

Сұрақ: Т. И. Құлмағанбетов - Зерттеу жұмысында қандай әдістер қолданылды?

А. Ж. Исмайлова. Диссертация зерттеулері сәйкес топтар әдістемесімен жүргізілді. Жасы, тірілей салмағы мен сүттілігі аналогты екі тәжірибелік топтың бақылау тобы шарауашылық рационмен азықтандырылып, тәжірибе тобының азығына табиғи цеолиттер негізінде дайындалып, патенттелген ЦХП -цеолитті-хлореллалы премикс қосылды. Сиырдың ас қорытуы месқарын химусының қышқылдығы, микрофлорасы, энзимдік әсерлігі, ұшпалы май қышқылдарының молярлық қатынасымен анықталып, сүттілігі мен сүт сапасы бақыланды.

Сұрақ: Әділбеков Ж. Ш. – экспериментті орындау кезінде ауыл шаруашылығы малдарына қатысты адамгершілік стандарттары қалай іске асырылды?

А. Ж. Исмайлова. - қарастырылған іс-шаралар ғылыми зерттеу схемалары, зерттеулерде тірі табиғат объектілері – сиырларға зерттеулер жүргізілгенде олардың қауіпсіздігі мен жағдайына нұқсан келтірілмеуі шаруашылық технологиясын сақтаумен қамтамасыз етіліп, заңға сәйкес жүзеге асырылды.

Комиссияның шешімі: философия докторы (PhD) ғылыми дәрежесін зерттеуге ұсынылатын «Сүтті сиырлардың ас қорытуы мен сүт түзуіне көптүзды минералдық қосындылардың әсері» тақырыбында диссертациялық жұмысты орындау бойынша ғылыми бағдарлама шеңберінде жұмыстарды жүргізу кезінде сүтті сиырларды пайдалану туралы шешім ұсынылды.

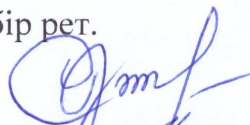

Диссертациялық жұмыс ҚР АШМ МҚБ BR10764965 – «Қазақстанның әр аймақтарына бейімделген ресурс-энергия үнемдеуші және цифрлық технологиялар негізінде сүтті сиыр өсіру, азықтандыру, және көбейту технологияларын әзірлеу» көп жылдық жобасы аясында жүргізілді.

Жоспарда көзделген ғылыми зерттеулерді жүргізуге байланысты жануарларға қатысты адамгершілікті сақтай отырып және заңға сәйкес іске асырылды.

Есеп беру жиілігі-жылына бір рет.

Төраға, в.ғ.к., доцент

Хатшы, в.ғ.к., доцент

А. А. Терлікбаев

Ж. Ш. Әділбеков.

КеаҚ «С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті»
биологиялық және медициналық этика мәселелері бойынша (зерттеулерінің
нысаны жануарлар болған) локалды этикалық комиссия отырысының
қорытындысы

Этикалық комиссияның 2025 жылғы 3 ақпандағы №4 хаттамасы
Қаралды:

1 А.Ж.Исмайлованың ҚР АШМ МҚБ BR10764965 – «Қазақстанның әр
аймақтарына бейімделген ресурс-энергия үнемдеуші және цифрлық техноло-
гиялар негізінде сүтті сиыр өсіру, азықтандыру, және көбейту техноло-
гияларын әзірлеу» көп жылдық жобасы аясында философия докторы (PhD)
ғылыми дәрежесін алуға дайындалған «Сүтті сиырлардың ас қорытуы мен
сүт түзуіне көптүзды минералдық қосындылардың әсері» тақырыбында
докторлық диссертациясын дайындау барысында жүргізілген ғылыми
зерттеулерінде ауылшаруашылығы жануарларын пайдалану қажеттілігіне
катысты сұрақтарды қарастыру.

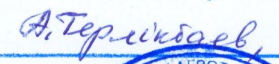
Шешім қабылданды:

1 А.Ж.Исмайлованың 2020-2023 ж.ж. ҚР АШМ МҚБ BR10764965 –
«Қазақстанның әр аймақтарына бейімделген ресурс-энергия үнемдеуші және
цифрлық техноло-гиялар негізінде сүтті сиыр өсіру, азықтандыру, және
көбейту технология-ларын әзірлеу» көп жылдық жобасы аясында философия
докторы (PhD) ғылыми дәрежесін алуға дайындалған «Сүтті сиырлардың ас
қорытуы мен сүт түзуіне көптүзды минералдық қосындылардың әсері»
тақырыбында докторлық диссертациясын дайындау барысында жүргізілген
ғылыми зерттеулерінде жануарлар пайдаланалуы жоғары биоқауіпсіздік
стандарттарын сақтай отырып, Халықаралық биомедициналық зерттеулерде
жануарларды пайдалану қағидаларына сәйкес жүргізілді.

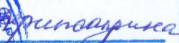
Комиссия төрағасы, в.ғ.к., доцент:
Хатшы, в.ғ.к., доцент

 А.Терлікбаев
Ж.Ш. Әділбеков

«С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық
зерттеу университеті» коммерциялық емес
акционерлік қоғамы

Не. и. Әділбеков растаймын:

Ғалым

Зерттеуді этикалық бағалау жөніндегі комиссияның қорытындысы
«С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық зерттеу университеті» КеАҚ
(С.Сейфуллин атындағы ҚАТЗУ)

1.	Докторант Т.Ә.Ж.	Исмайлова Айнур Жаркыновна
2.	Мамандық (білім беру бағдарламасы)	8D08201 – «Жануарлар туралы ғылым»
3.	Оқу мерзімі	2020-2023 жылдар
4.	Диссертация тақырыбы, бекітілу күні	Сүтті сиырлардың ас қорытуы мен сүт түзуіне көптүзды минералдық қосындылардың әсері, бұйрық 06.05.2021 ж. № 167-М/Д.
5.	Ғылыми жетекшілер жөніндегі ақпарат - Т.Ә.Ж. (болған жағдайда), қызметі және жұмыс орны, ғылыми дәрежелері мен азаматтығы	Отандық ғылыми кеңесші: Шайкенова Қымбат Хамитовна, ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты, «Мал шаруашылығы өнімдерін өндіру және өңдеу технологиясы» кафедрасының доценті, С.Сейфуллин атындағы ҚАТЗУ. Көжебаев Болатпек Жанахметович, ауыл шаруашылығы ғылымдарының докторы, Семей қаласының Шәкәрім атындағы университетінің профессоры. Шетелдік ғылыми кеңесші: О.В. Горелик, ауыл шаруашылығы ғылымдарының докторы, Урал мемлекеттік агротехникалық университеті (РФ, Екатеринбург қ.).
6.	Зерттеу нысандары	Шығыс Қазақстан облысы "Багратион-2" және «Қайрат» шаруа қожалықтарының сүтті-етті Симментал тұқымының сиырлары.
7.	Ғылыми зерттеуді жоспарлау, бағалау, іріктеу және жүргізу процесіндегі бұзушылықтар	Бұзушылықтар анықталмады.
8.	Ғылыми зерттеудің нәтижелерін тарату үдерісіндегі бұзушылықтар	Бұзушылықтар анықталмады.
9.	Зерттеу объектілерінің құқықтарын, қауіпсіздігі мен әлауқатын қорғау қалай жүргізілді (тірі табиғат объектілері мен тіршілік ету ортасы болған жағдайда)	Зерттеу объектілеріне (сүтті-етті Симментал тұқымының сиырларға) зерттеулер жүргізілгенде олардың қауіпсіздігі мен жағдайына нұқсан келтірілмеуі шаруашылық технологиясын сақтаумен қамтамасыз етілді.

2025 жылғы 5 ақпандағы С.Сейфуллин атындағы ҚАТЗУ зерттеулерін этикалық бағалау жөніндегі комиссияның № 1 хаттамасы.

Комиссия төрағасы

Комиссия хатшысы

Е.О. Сыргалиев

А.К. Шаймерденова